

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Jméno a příjmení

1 Základní informace k zadání zkoušky

- Časový limit pro řešení didaktického testu je **60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U všech úloh/podúloh je právě jedna nabízená **odpověď správná**.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku se **neudělují záporné body**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** písíci propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, zabarvěte pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
4

- Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí (např. dva křížky u jedné úlohy) bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšte čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Zápisy uvedené mimo vyznačená bílá pole záznamového archu nebudou hodnoceny.
- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.
- **Při hodnocení otevřených úloh se za chybu považuje i nesprávná či chybějící dílčí odpověď.**

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1. Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

1 bod

- A) Světlo se odráželo od skleněných ploch.
- B) Voda stékala po kamených schodech.
- C) Dřevěné obložení stěn nás příjemně hrálo do zad.
- D) Lidé dříve ukládali veškeré zásoby do hliněných nádob.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–6

Pojízdný hřbitov – to je vynález!
Jednou tady, jednou tam. A dnes
ho máme právě před okny
své oblíbené restaurace!
Podťe se všichni podívat – zábava počká, práce neuteče!
Pozoruhodná věc je kupříkladu
náhrobek z plexiskla, nástrčný strom,
nafukovací pomník. Skládací pěšiny,
přídavná křoví,
cvičenky s ratolestmi.
Žehu zdar! Několik místních starců
využívá příležitosti a dává se
bezplatně zpopelnit. Někteří
i dvakrát třikrát. Podlejou plachtu,
obejdou hrazení a znovu se staví
do řady. Jak malé děti! V gumákách
a v rádiovce na vlastní pohřeb!
Kdyby tě viděla
stará, blbouně!
Ještě se ani pořádně nezešeřilo
a soudruh Mokříň, pořadatel zábav,
dal spustit osvětlovací agregát,
vykázal Cikány, strhla se
veselice. Žehu zdar! Na rozkymácené
slavobráně hvězda z žárovek
a loňský nápis.

Wernisch, Ivan, Jako kdyby byl, Praha, 1985

2. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A),

nebo ne (N):

2 body

- 2.1. Pojízdny hřbitov je vybaven řadou zajímavých doplňků.
- 2.2. Pojízdny hřbitov se rozložil pod okny restaurace.
- 2.3. Pojízdny hřbitov přijíždí do města pravidelně.
- 2.4. Děti podlézají pod plachtou pojízdneho hřbitova.

3. Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje citově zabarvené nespisovné

slovo?

1 bod

- A) A dnes ho máme právě před okny...
- B) Ještě se ani pořádně nezešeřilo...
- C) Pojdte se všichni podívat...
- D) Kdyby tě viděla stará, blboune!

4. Ze třetího větného celku výchozího textu vypište všechna zájmena.

2 body

5. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A),

nebo ne (N):

2 body

- 5.1. Jedná se o baladu z období romantismu.
- 5.2. V textu se vyskytuje personifikace.
- 5.3. V textu se vyskytuje střídavý rým.
- 5.4. V textu je využito zvukomalebnoti dvojhlásky –ou–.

6. Najděte ve výchozím textu slovo, která je zapsáno s pravopisnou chybou, a zapište je pravopisně správně.

1 bod

7. Přiřadte ke každému z následujících textů příslušný slohový útvar uvedený v bloku A - E.

(Každý útvar můžete přiřadit pouze jednou.)

max. 4 body

7. 1. Jeho silnou stránkou je týmová práce.
7. 2. V návaznosti na Váš dotaz uvádím, že v oboru podnikám již od roku 1999.
7. 3. V sobotu dne 23. 3. pořádáme v místní sokolovně tradiční bazar dětského oblečení a sportovních potřeb.

- A) Dopis
- B) Návod
- C) Reklama
- D) Charakteristika
- E) Oznámení

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8 – 12

páté přes deváté

Dotaz:

Zajímalo by mě, jak vzniklo úsloví „meleš páté přes deváté“. Proč jsou čísla zrovna 5 a 9, má to nějaký **hlubší** význam, nebo se jedná jen o náhodně vybraná čísla, která se rýmují?

Odpověď:

Jazykové příručky vysvětlují pouze některé ustálené obraty, většinou je sice možné zjistit, jaký je význam, původ však bývá uváděn jen sporadicky. Tak je tomu bohužel i v tomto případě. Je možné zjistit, že *mlít páté přes deváté* znamená mluvit neuspořádaně, chaoticky, nesouvisle, překrucovat věci. O původu tohoto slovního obratu však zdroje **mlčí**.

Nejpravděpodobnější je výběr číslic podle **rýmu**, kde jde o dvě po sobě jdoucí slabiky, v nichž se opakují dlouhé samohlásky *á, é*: *páté, deváté*. Nabízí se otázka, proč *přes deváté* a ne třeba *přes desáté*. O té lze jen spekulovat, neboť devítka je násobkem tří a trojka má v lidové slovesnosti své pevné místo. Králové mívají tři dcery, popř. tři syny, mládenci plní tři úkoly, draci je ohrožují třemi (nebo devíti) hlavami, za dědem Vševědem se jde pro tři zlaté vlasy a provolává se třikrát sláva nebo i třikrát běda. Devítka se objevuje v řadě obvyklých spojení a všichni známe za **devatero** horami a devatero řekami, devítihlavého draka, devatero řemesel.

<http://www.ujc.cas.cz/jazykova-poradna/dotazy/index.html?page=4>

8. Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

2 body

- A) Slovo **hlubší** má v textu význam „mající do hloubky větší rozměr“.
- B) Slovo **mlčí** v textu znamená, že zdroje o tématu nic neuvádějí.
- C) Slovo **rýmu** se v textu vztahuje k běžnému onemocnění nosohltanu.
- D) **Devatero** znamená v textu devětkrát něco opakovat.

9. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda vyplývá jednoznačně z výchozího textu

(A), nebo ne (N).

max. 2 body

- 9. 1. Tazatele zajímá vznik úsloví „meleš páté přes deváté“.
- 9. 2. Zdroje dokládají vznik úsloví několika příklady.
- 9. 3. Za pravděpodobné lze pokládat vysvětlení vzniku na základě rýmování slabik.
- 9. 4. Vyskytuje se i varianta „meleš páté přes desáté“.

10. Které ze sloves podtržených ve výchozím textu je dokonavé?

1 bod

- A) vzniklo
- B) vysvětlují
- C) plní
- D) ohrožují

11. Který z následujících úseků výchozího textu vyslovujeme ve shodě s pravopisem slov?

1 bod

- A) ...za devatero horami a devatero řekami ...
- B) ...má to nějaký hlubší význam....
- C) ...zajímalo by mě...
- D) O původu tohoto slovního obratu však zdroje mlčí.

12. V kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přísudek jmenný se sponou?

1 bod

- A) Králové mívají tři dcery.
- B) ... všichni známe za devatero horami...
- C) Jazykové příručky vysvětlují pouze některé ustálené obraty.
- D) Nejpravděpodobnější je výběr číslic podle rýmu.

13. Seřadte jednotlivé části textu (A-E) za sebou tak, aby byla dodržena textová

návaznost:

Pověst o dracích v kolínském znaku

4 body

A)

Drak v lidské podobě přišel požádat o dívčinu ruku, ale její otec ho vyhnal, a tak drak zmizel. Nešťastná dívka skočila do Labe, ale díky kouzlu se také proměnila v draka a od té doby se na březích Labe objevovali draci dva.

B)

Před dávnými a dávnými časy žil ve sluji pod skálou na břehu Labe u města Kolína drak. Ale nebyl to jen tak obyčejný drak. V noci totiž získával lidskou podobu a navštěvoval lidi ve městě, kterým nosil různé dárky.

C)

Jenže dívce to nestačilo a tak dlouho naléhala, až jí nakonec prozradil, že je přes den drakem a jen přes noc může nabýt své lidské podoby. Kletby ho mohla zbavit pouze dívka, která by se za něj provdala. Dívka mu ráda slíbila, že si ho vezme za manžela. Otec dívky byl městským rychtářem a již měl pro dceru vyhlédnutého ženicha mezi bohatými kupci.

D)

Stávali na břehu a jejich hlavy se k sobě láskyplně vinuly. Lidé z okolí věřili, že kdo je spatří, bude mít šťastný život.

E)

Lidé ho proto měli rádi. Nikoho nenapadlo přemýšlet nad tím, proč ho vidí jenom v noci. Jednou drak spatřil krásnou dívku, zamiloval se do ní a ona do něj. Každou noc jí potom navštěvoval pod oknem. Dívka se však po čase začala vyptávat, proč za ní chodí jenom v noci. Drak se zpočátku vymlouval, že přes den odjíždí z města za prací a vrací se až po setmění.

13.1. ...

13.2. ...

13.3. ...

13.4....

13. 5. ...

„Facebook ●●●●●●●●●● neurovědy“

Facebook vytváří takzvané Echo Chambers, lidi uzavírá do co nejmenších skupin za pomoci zneužití poznatků neurověd. Chce, aby vznikla závislost na používání Facebooku. Na tom je postaven systém „lajků“, neboť lidé dostávají odměnu s každou návštěvou. Mozek nerozlišuje mezi malou a velkou odměnou, takže je snazší jít si na Facebook pro „lajk“ než třeba vystudovat vysokou školu, když to přeženu. Odměna pro mozek je ale stejná. Normálně byste dostal třeba jednu odměnu denně, ale na Facebooku jich dostanete desítky, někdo stovky, tisíce. Mozek je z toho úplně vedle.

(iROZHLAS.cz, 13. března 2019)

14. Nahradte znaky ●●●●●●●●●● v titulku textu vhodným výrazem. 2 body

15. Která z následujících možností neodpovídá výchozímu textu? 2 body

- A) Lidé jsou přitahováni k Facebooku systémem „lajků“.
- B) Přes Facebook lze vystudovat vysokou školu.
- C) Na Facebooku jsou lidé uzavíráni do malých skupin.
- D) Mozek nerozlišuje mezi velkou a malou odměnou.

16. Které z následujících spojení představuje sousloví? 1 bod

- A) zneužití poznatků
- B) systém „lajků“
- C) vysokou školu
- D) jednu odměnu denně

17. Která skupina je postaven na formálním vztahu *shoda větných členů*? 1 bod

- A) lidé dostávají
- B) dostávají odměnu
- C) odměnu denně
- D) závislost na používání

18. Vyberte ze skupiny textů A-E správné příklady k uvedeným definicím: max. 3 body

- 18.1. **Aliterace** – opakování stejné hlásky na začátku sousedních slov
- 18.2. **Pleonasmus** – nadbytečné hromadění synonym
- 18.3. **Inverze** – změna pořádku slov
- 18.4. **Apostrofa** – oslovení neživého objektu

- A) A tak se stane, že v uplynulém roce nás média informovala o jedinečných unikátech (48 x), zatímco o unikátech všedních a nudných logicky mlčela; četli jsme o prosklených vitrínách (53 x), které tvoří protiklad vitrínám nejspíš zabeđeným, a o premiérovi vlády (157 x), jenž se tak liší od derniéra vlády.
- B) Já do lesa nepojedu,
já do lesa nepůjdu...
- C) Ten úzký úvoz k listopadu.
Ta přehláska pro přespolní cestu.
- D) Anděl děsu uklonil se pánu:
„Pozdravena koruna buď Tvoje!
- E) Já u pramene jsem a žízni hynu.
- F) Ach Čechy krásné, Čechy mé...

19. Označ správnou variantu hodící se na vynechané místo. 1 bod

Pracoval usilovně a dosáhl pěkných výsledků, za což byl štědře odměněn. Komu se, tomu se zelení.

- A) červení
B) bolení
C) kolenní
D) nelení

20. Přiřaď následující folklorní text ke správnému útvaru lidové slovesnosti. 1 bod

Na svatého Řehoře čáp letí přes moře, žába hubu otevře, hloupý sedlák, který neoře.

- A) pranostika
B) přísloví
C) zaklínadlo
D) ukolébavka

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 21 – 24

Rozhovor o smrti

Byli jsme spolu na procházce ve Strašnicích. **Nedaleko** krematoria jsme uviděli pohřební vůz. Ve voze ležela rakev.

„Tatí,“ povídá, „ten je rozvážkový, vid?“

„Ano,“ pravím, „rozvážkový.“

„A co rozváží?“

„Nebožtíky,“ odpovídám.

„A co je to nebožtík?“

„Mrtvý,“ říkám.

„To jako když zemře?“ ptá se.

„Tak jest, synu.“

Zesmutněl. Chvilí se na pohřební vůz dívá a říká:

„Tatí, a kde leží?“

„Kdo kde leží?“

„No, nebožtík,“ zašeptal.

„Vzadu,“ říkám.

„Docela vzadu?“

Auto stálo černé a **ponuré**. Človíček dostal strach ze smrti. Podíval se na mě docela polekaně a zeptal se:

„A každý musí zemřít?“

„Každý,“ říkám, „každý, synáčku. To už je lidský úděl.“

„Ty ale umřeš dřív než já,“ řekl s nadějí v hlase.

Potěšil jsem ho, že ano.

„Pojď,“ říkám, „půjdeme doleva, tam je louka a rostou tam kopretiny a sedmikrásky.“

„Tatí,“ zeptal se, „a sedmikrásky také umírají?“

„Pojď,“ říkám, „koupíme si zmrzlinu. A už se na to auto nedívej...“

Ale on se díval a díval a pak již zoufale se zeptal:

„A musí nebožtík ležet vzadu?“

„Musí,“ pravím, „jakou bys chtěl zmrzlinu? Vanilkovou?“

Stojí a dívá se. Bylo mu do pláče.

„Tatí,“ praví, „a nemohl bych já, až umřu, sedět vedle šoféra?“

„To můžeš,“ říkám. „To by docela šlo, ale nesměl bys na něho mluvit, protože to je proti dopravním předpisům.“

Slíbil, že bude mlčet. Moc se zaradoval, dokonce si poskočil.

„Pojď,“ říká, „natrháme kopretiny. Uděláme si kytici. Dokud jsme živí. A možná že **lapneme** konipáska.“

Od té doby se již nebojí smrti.

A já se jí nebojím také.

Když budeme sedět vedle řidiče...

Kytici jsme si udělali velikou a krásnou. Z kopretin, sedmikrásek a jednoho fialového zvonečku.

Zmrzlinu jsme měli jahodovou.

Krásně jsme se poměli.

Aškenazy, Ludvík. *Etudy dětské a nedětské*, Praha, 1963.

21. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá textu (A) nebo ne (N):

max. 2 body

21.1. Rozhovor probíhá mezi otcem, jeho malým synkem a řidičem pohřebního vozu.

21.2. Syn při rozhovoru cítil radost, posléze zvědavost a nakonec strach.

21.3. Otec se snažil odvést synkovu pozornost k jiným tématům.

21.4. Otec svým nápadem osvobodil od strachu nejen synka, ale i sebe.

22. Napište synonymum slova ve výchozím textu tučně vytištěného.

1 bod

23. Napište slovo nadřazené k:

1 bod

23.1. strach

23.2. kopretina

23.3. konipásek

24. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá textu (A) nebo ne (N):

4 body

24.1. Slovo *vzdáleně* má shodný význam jako v textu slovo *nedaleko*.

24.2. Slovo *zesmutněl* má opačný význam než v textu slovo *zaradoval se*.

24.3. Slovo *chmurné* má opačný význam než slovo v textu *ponuré*.

24.4. Slovo *pustíme* má shodný význam jako v textu slovo *lapneme*.

25. Ve kterém z následujících úseků výchozího textu jsou všechna slovesa dokonavá? 1 bod

A) „To jako když zemře?“ ptá se.

B) Ale on se díval a díval a pak již zoufale se zeptal:

C) Podíval se na mně docela polekaně a zeptal se:

D) Ale nesměl bys na něho mluvit, protože to je proti dopravním předpisům.

Jarní prázdniny v iQlandii

1. Od 1. 2. do 16. 3. máme v iQLANDII a iQPARKU otevřeno od 9.00 do 19.00. Spolu s rozšířenou otevírací dobou jsme nakombinovali program pro školy i pro dovolenkáře na jarních prázdninách.
2. iQLANDIA si pro tebe a tvou rodinu nachystala na jarní prázdniny program od rána do večera. Tak přijď - poznej - vyzkoušej!
Pro všechny dovolenkáře, co si užívají hor v okolí, i jednodenní návštěvníky máme na jarní prázdniny připravený bohatý program:
3. **denně 1. 2. - 16. 3. od 14.00 a od 15.00**

Hurá do laboratoře: Tajemství prvků – přijď do našich laboratoří zkoumat vybrané prvky periodické tabulky prvků a odhalovat jejich tajemství. Workshop se koná u příležitosti našich oslav 150. výročí Mendělejevovy periodické tabulky prvků. Koná se zdarma v rámci vstupného do expozic. Kapacita omezena, vyzvedni si rezervační vstupenky na pokladně.

4. **Co vás čeká na různých stanovištích v našich laboratořích?**
 - luštění neviditelné zprávy
 - pokusíš se neposedné stříbro vrátit zpět do jeho komnat
 - napsání nejoriginálnějšího vzkazu prostřednictvím chemických značek

Během bádání se navíc můžeš těšit na ohnivou show! Tušíš, jakou barvu má plamen mědi, stroncia nebo lithia? I to ti během workshopu předvedeme.

5. Tak neváhej a přijď se seznámit s kovově chladnými, prchlivými i vznešenými obyvateli Chemického království.

26. Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu? 1 bod

- A) Workshop v laboratoři je možno navštívit kdykoli během prohlídky.
- B) iQlandia má celoroční návštěvní dobu od 9 do 19 hod.
- C) V laboratoři může návštěvník napsat vzkaz neviditelným písmem.
- D) Workshop v laboratoři je uspořádán na oslavu výročí periodické tabulky prvků.

27. Ve kterých odstavcích se vyskytuje alespoň jedna věta, v níž se autor výchozího textu obrací přímo na čtenáře? 1 bod

- A) V každém odstavci
- B) V žádném odstavci
- C) V odstavci 1, 2 a 5
- D) V odstavci 2, 3, 4 a 5

28. Vypiš z textu tři příklady slov přejatých:

2 body

29. Které tvrzení o podtržené části výchozího textu je pravdivé?

1 bod

- A) Text se skládá z jednoho větného ekvivalentu, věty jednočlenné a věty dvoučlenné.
- B) Text se skládá ze dvou větných ekvivalentů a věty jednočlenné.
- C) Text se skládá z jednoho větného ekvivalentu a dvou vět dvoučlenných.
- D) Text se skládá z jedné věty jednočlenné a dvou vět dvoučlenných.

30. Které slovo bylo vytvořeno skládáním?

1 bod

- A) zdarma
- B) workshop
- C) dovolenkář
- D) jednodenní

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI
